

Nota informativă
la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Oportunitățile de a accede pe piața internațională și în primul rând pe cea europeană care se deschid în fața producătorilor autohtoni presupun totodată și măsuri specifice ce trebuie întreprinse în vederea asigurării unui nivel de calitate sporit, dar și garantat al produselor. În acest sens, de o apreciere deosebită din partea consumatorilor, autohtoni și străini, se bucură produsele desemnate cu indicații geografice și denumiri de origine, precum și produsele ce constituie specialități tradiționale garantate. Protecția acordată semnelor de identificare a originii și calității – indicațiile geografice (IG) și denumirile de origine (DO) - și celor de identificare a tradiției - specialitățile tradiționale garantate (STG), constituie elementul-cheie în politica de calitate a Uniunii Europene.

Sistemul de protecție a IG, DO și STG în Republica Moldova este constituit și reglementat de prevederile Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (*Legea nr. 66/2008*), ale Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2010, iar cadrul instituțional necesar funcționării acestui sistem a fost desemnat prin Hotărârea Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale, în scopul executării prevederilor art. 33 și 34 ale Legii nr. 66/2008.

Astfel, pentru a beneficia de o IG sau de o DO, ori pentru a fi recunoscut ca STG, un produs trebuie să fie conform condițiilor stabilite într-un caiet de sarcini, omologat printr-o decizie a autorității competente abilitate. În atribuțiile acestor autorități intră de asemenea definitivarea principiilor generale, precum și aprobarea etapelor și procedurilor de control în scopul asigurării respectării caietelor de sarcini pentru produsele cu IG, DO sau a STG din domeniul reglementat.

Deși cadrul juridic național reglementează domeniul IG, DO și STG, inclusiv instituirea controlului oficial, problema majoră a sistemului de referință și anume - lipsa organismelor de verificare a conformității pe unele categorii de produse desemnate cu IG, DO și a STG – face imposibilă plasarea pe piață a produselor cu IG, DO și a STG.

Ținem să precizăm că, controlul oficial reglementat prin Legea nr. 66/2008 este diferit de controlul de stat asupra activității de întreprinzător instituit prin Legea nr. 131/2012 și nu îl exclude pe cel din urmă. Astfel, controlul oficial reglementat prin Legea nr. 66/2008 reiese nemijlocit din specificul acestor obiecte de proprietate intelectuală și implică verificarea/monitorizarea produselor cu IG, DO și a STG înainte de plasarea acestora pe piață sau/și în perioada comercializării lor pentru a fi asigurată corespunderea produselor prevederilor caietelor de sarcini corespunzătoare.

Cauzele care au condus la apariția necesității elaborării acestui proiect sunt:

- lipsa unor norme primare clare și concise care să stabilească premisele constituirii cadrului instituțional responsabil de organizarea plasării pe piață a produselor cu IG, DO și a STG, precum și a celui responsabil de efectuarea controlului oficial al acestor produse;

- inexistența cadrului normativ subsidiar care să reglementeze modul de organizare a producerii, plasării pe piață, comercializării, verificării produselor cu IG, DO și a STG pe anumite categorii de produse;

- lipsa interesului din partea entităților de a obține/extinde acreditarea pentru certificarea produselor cu IG, DO și a STG;

- interesul scăzut al producătorilor de a înregistra IG, DO și STG și de comercializa produse cu desemnate cu aceste denumiri;

- inaplicabilitatea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale privind conformitatea acestor produse;

- nivel scăzut de conștientizare a importanței IG, DO și a STG ca instrumente de garantare a calității și caracteristicilor specifice ale produselor pe care le desemnează;

- lipsa intervenției statului în gestionarea eficiente și identificării soluțiilor optime.

În esență, inexistența organismelor corespunzătoare de control pe anumite domenii face ca producătorii să nu poată desemna produsele sale cu denumirile protejate și, respectiv, să nu le poată plasa pe piață, ceea ce sporește dezinteresul acestora față de acest domeniu.

În această ordine de idei, precizăm că înlăturarea deficiențelor sistemului de protecție a IG, DO și STG constituie o necesitate ce derivă din angajamentele asumate pe segmentul IG, DO și STG de către Republica Moldova urmare semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, din data de 27.06.2014, dar și o prioritate pentru economia națională, dat fiind faptul că potențialul major al produselor cu IG, DO și STG constituie un instrument important de dezvoltare economică și de progres social și cultural.

Totodată, **necesitatea ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice**, semnat de către Republica Moldova la data de 11.04.2016, impune asigurarea cadrului normativ necesar implementării prevederilor actului dat, ajustarea Legii nr. 66/2008 noilor completări aduse Aranjamentului de la Lisabona, prin semnarea Actului de la Geneva.

Ținem să menționăm că Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice, adoptat în cadrul Conferinței Diplomatice pentru revizuirea sistemului internațional de înregistrare a denumirilor care identifică originea geografică a produselor, organizată în perioada 11-21 mai 2015, în Geneva, Elveția, a lărgit obiectul de reglementare al Aranjamentului de la Lisabona. Astfel, similar denumirilor de origine este oferită posibilitatea înregistrării pe cale internațională și a indicațiilor geografice, ca obiect distinct de protecție.

Aspectele relatate au determinat elaborarea proiectului Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 și necesitatea reglementării corespunzătoare.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 nu vizează armonizarea legislației naționale cu legislația UE.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Legii de modificare a Legii nr. 66/2008 are drept scop prioritar înlăturarea deficiențelor sistemului de protecție, pentru a oferi producătorilor din Republica Moldova posibilitatea de a beneficia de avantajele desemnării cu IG, DO sau STG a produselor ce se disting prin anumite calități deosebite, specifice, reputație sau tradiție, dar și de a implementa Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice.

Proiectul în cauză își propune să soluționeze problemele constatate și să înlătore lacunele normative cu referire la următoarele aspecte importante:

➤ **Dreptul la protecție și durata protecției** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 9, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind condițiile primare de înregistrare a unei IG, DO și STG, durata protecției obținută prin înregistrare, principiul apartenenței colective a unei IG, DO, STG, excepțiile stabilite în acest sens.

➤ **Dreptul de utilizare** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 10, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența și durata exercitării dreptului de utilizare a unei IG sau DO, condițiile de dobândire/încetare a dreptului de utilizare, cadrul instituțional responsabil de acordarea acestuia.

În esență modificările propuse la art. 9 și art. 10, precum și cele subsidiare cu referire la aceste aspecte:

- vor delimita clar conceptele de ”protecție a IG, DO și STG”, care se obține prin înregistrare la AGEPI, începe din data de depozit a cererii și este nelimitată, și ”dreptul de utilizare a unei IG sau DO”, care este acordat de autoritățile competente desemnate de Guvern (ministerele conform domeniilor de competență aflate în gestiune) și se menține doar pentru perioada în care se respectă condițiile prevăzute în caietul de sarcini pentru produsul respectiv – ceea ce va oferi sistemului de protecție a IG, DO și STG claritatea necesară;

- vor acorda posibilitate autorităților competente să înregistreze IG, DO și STG indiferent de domeniile reglementate de acestea – ceea ce va elimina barierele normative existente și va lărgi cercul de potențiali titulari capabili să gestioneze aceste OPI la cel mai înalt nivel;

- vor exclude atribuția AGEPI de a elibera certificate privind dreptul de utilizare a IG și DO – ceea ce va elimina neconcordanța normativă depistată și va permite o delimitare clară a competențelor cu referire la acordarea dreptului de utilizare a IG sau DO.

➤ **Stabilirea cadrului instituțional necesar plasării pe piață a produselor cu IG, DO și a STG** - se propune expunerea în redacție nouă a art. 33, care să cuprindă normele primare necesare creării cadrului instituțional care va asigura funcționalitatea deplină a sistemului IG, DO și STG, la toate etapele din care este constituit. Articolul în cauză va include reglementările corespunzătoare care vor permite Guvernului să desemneze autoritățile competente și să le investească cu atribuțiile și responsabilitățile necesare, dar și să asigure toate premisele pentru crearea cadrului normativ subsidiar pe domeniile reglementate.

➤ **Controlul oficial** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 34, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența controlului oficial, componentele acestuia, autoritățile care urmează să asigure efectuarea controlului oficial.

În esență, modificările propuse la art. 33 și art. 34:

- vor delimita cadrul instituțional în:

- autoritățile care urmează să organizeze (conform domeniilor pe care le gestionează și politicilor care le promovează) subsistemele de producere și plasare pe piață a produselor cu IG, DO și a STG, incluzând toate măsurile necesare a fi stabilite și întreprinse în acest sens, și

• autoritățile care vor efectua controlul oficial nemijlocit al produselor în vederea stabilirii conformității acestora cu prevederile caietelor de sarcini corespunzătoare;

- vor stabili atribuțiile și responsabilitățile autorităților care urmează a fi atribuite în competență - ceea ce va permite perceperea clară a modului de organizare a sistemului, precum și a cadrului instituțional aferent înregistrării IG, DO și STG, delimitarea expresă a atribuțiilor și responsabilităților, pașii care urmează a realizați pentru a debloca situația existentă la moment;

- vor stabili posibilitatea organismelor private (acreditate conform legii) să efectueze controlul oficial al produselor cu IG, DO și a STG – ceea ce va oferi producătorilor oportunitatea de a alege autoritatea care va efectua verificarea conformității produsului cu prevederile caietului de sarcini (autoritate de stat sau organism privat), va dezvolta concurența și va spori competitivitatea autorităților pe acest segment, precum și va crește calitatea actului verificării.

➤ **Asigurarea cadrului normativ necesar ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona** – se propune operarea unor modificări pe segmentul înregistrării internaționale în vederea ajustării Legii nr. 66/2008 noilor completări aduse Aranjamentului de la Lisabona, prin semnarea Actului de la Geneva (care a lărgit obiectul de reglementare al aranjamentului, astfel, similar denumirilor de origine, fiind oferită posibilitatea înregistrării pe cale internațională și a IG, ca obiect distinct de protecție).

În esență, intervențiile propuse vizează completarea normelor ce reglementează procedura internațională de înregistrare a DO cu referințe la ”indicații geografice” – ceea ce va permite încadrarea IG în regimul juridic al înregistrării internaționale prevăzut în Legea nr. 66/2008 și realizarea tuturor măsurilor necesare ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona, impuse de Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

➤ **Perfecționarea procedurilor de înregistrare a IG, DO, STG** – se propune operarea modificărilor necesare înlăturării lacunelor de ordin procedural și neconcordanțelor reglementărilor normative depistate în procesul aplicării Legii nr. 66/2008, dar și includerea celor care aduc beneficii solicitanților.

Menționăm în acest sens, spre exemplu, introducerea precizărilor necesare:

- în art. 2, art. 5 și art. 7, în vederea interpretării unitare a noțiunilor și termenilor utilizați pe parcursul Legii nr. 66/2008;

- în art. 16, în vederea reglementării și delimitării clare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească cererea de înregistrare și documentele anexate, în funcție de particularitățile OPI la care se referă;

- în art. 18, în vederea majorării termenului de ”o lună” la ”3 luni”, în decursul căruia pot fi operate gratuit modificările necesare;

- în art. 29, în vederea precizării termenelor de contestare stabilite și calculării corecte a acestora.

5. Fundamentarea economico-financiară

Proiectul în cauză nu implică cheltuieli financiare din partea statului.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prezentul proiect se încadrează perfect în cadrul normativ în vigoare. Totuși, urmare aprobării acestui proiect vor fi efectuate modificări ale Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a

specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2010 și Hotărârii Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

La aspectul consultării proiectului, menționăm că, la data de 10.08.2023, atât pe pagina web a AGEPI: www.agepi.gov.md, la secțiunea Transparența/Consultări publice/Anunțuri de proiecte, cât și pe portalul www.particip.gov.md, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a unui proiect de act normativ, prin care urmează a fi operate modificări în Legea nr. 66/2008. Astfel, s-a oferit posibilitatea implicării active a tuturor subiecților interesați prin prezentarea opiniilor și propunerilor în raport cu actualele prevederi și mecanismului stabilit în temeiul Legii nr. 66/2008.

În aceeași ordine de idei, precizăm că procesul de comunicare și consultanță cu părțile interesate se efectuează și prin intermediul BOPI, în care se publică lunar informații oficiale privind cererile din domeniul proprietății intelectuale depuse la AGEPI, titlurile de protecție acordate, modificările intervenite în statutul juridic al cererilor și titlurilor de protecție, hotărârile Comisiei de Contestații, deciziile instanțelor judecătorești privind litigiile în domeniul proprietății intelectuale, acte normative naționale și tratate internaționale, comunicări și alte informații de ordin general ce vizează domeniul proprietății intelectuale.

Semestrial se organizează mese rotunde cu mandatarii autorizați în proprietatea intelectuală în cadrul cărora se discută aspecte legate de procedura de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală, inclusiv fiind prezentată inițiativa dată, care a fost susținută integral.

Totodată, proiectul va fi remis spre coordonare instituțiilor interesate, potrivit procedurii regulamentare, propunerile și obiecțiile cărora vor fi incluse în tabelul de sinteză, urmând a fi examinate și luate în considerare la definitivarea proiectului.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize de compatibilitate, necesare de a fi efectuate, în condițiile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice în conformitate cu procedura stabilită în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

11. Constatările altor expertize

Analiza Impactului de Reglementare la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate și proiectul nemijlocit au fost examinate de către Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător la data de 07.11.2023, fiind decisă susținerea analizei impactului de reglementare (cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor) și a proiectului (fără obiecții).